

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра обліку, оподаткування, публічного управління та адміністрування

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної (бакалаврської) роботи
за спеціальністю 071 – «Облік і оподаткування»

на тему:

«Облік операцій з реалізації готової продукції та їх
оподаткування»

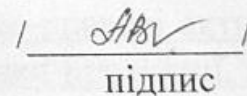
Виконав: студентка 4 курсу, групи ОП-20

Гондя В.О.
ПІБ

підпис

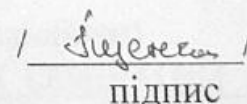
Керівник

Адамовська В.С.
ПІБ

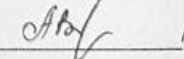

підпис

Нормоконтролер

Щуценко М.І.
ПІБ

підпис

Завідувач кафедри

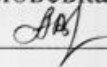
к.е.н., доцент Адамовська В.С. / /

Кривий Ріг – 2024 р.

Криворізький національний університет
Факультет економіки та управління бізнесом
Кафедра обліку, оподаткування, публічного управління та адміністрування
 Другий (магістерський) рівень
 Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
 Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри ООПУА
 к.е.н., доцент Адамовська В.С.

«22» 02 2024 р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну (бакалаврську) роботу студенту

Гондя Валерія Олегівна
 (прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Облік операцій з реалізації готової продукції та їх оподаткування

керівник роботи Адамовська В.С., к.е.н., доцент
 (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджено наказом по КНУ від «22» лютого 2024 року № 172 с

2. Строк подання студентом роботи _____ р.

3. Вихідні дані до роботи Інформаційну базу склали нормативно-правові акти, пов'язані з обліком і оподаткуванням операцій з реалізації готової продукції, а також наукові напрацювання учених в зазначені сфері

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З РЕАЛІЗАЦІЇ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

2 АНАЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З РЕАЛІЗАЦІЇ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПрАТ «ЦГЗК»

5. Перелік графічного матеріалу рисунки, таблиці

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	зав. кафедр. СОП/УА Адамівська В.С.	10.04 2024	26.04 2024
Розділ 2	зав. кафедр. СОП/УА Адамівська В.С.	27.04 2024	24.05 2024

7. Календарний план:

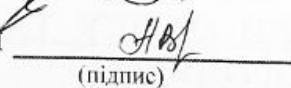
№ з/п	Етапи роботи	Термін виконання	Позначка про виконання
1	Співбесіда зі здобувачем вищої освіти за тематикою роботи, видача переліку рекомендованої нормативної, інструктивної бази та учбової літератури	22.02.2024	виконано
2	Збір матеріалів до кваліфікаційної (магістерської) роботи	22.02.24-12.03.24	виконано
3	Групування та аналіз зібраного матеріалу, уточнення завдань кваліфікаційної (магістерської) роботи	12.03.24-10.04.24	виконано
4	Підготовка I розділу кваліфікаційної (магістерської) роботи та подання його керівнику	10.04.24-26.04.24	виконано
5	Підготовка II розділу кваліфікаційної (магістерської) роботи та подання його керівнику	27.04.24-24.05.24	виконано
6	Підготовка вступної частини	25.05.2024	виконано
7	Перевірка роботи керівником та доопрацювання роботи	26.05.2024	виконано
8	Отримання відгуку керівника	01.06.2024	виконано
9	Попередній захист роботи	07.06.2024	виконано
10	Захист роботи в ЕК	18.06.2024	

Дата видачі завдання «22» лютого 2024 р.

Студент

(підпис)

Керівник роботи

(підпис)
Гондя В.О.
(прізвище та ініціали)к.е.н., доцент Адамівська В.С.
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

	стор.
ЗАВДАННЯ НА РОБОТУ	2
РЕФЕРАТ	5
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ	6
ВСТУП	8
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З РЕАЛІЗАЦІЇ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ	10
1.1 Критичний аналіз підходів до визначення операцій з реалізації готової продукції	10
1.2 Огляд нормативно-правових документів, що регламентують порядок обліку операцій з реалізації готової продукції	15
2 АНАЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З РЕАЛІЗАЦІЇ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПРАТ «ЦГЗК»	21
2.1 Аналіз діяльності та облікової політики ПРАТ «ЦГЗК»	21
2.2 Бухгалтерський облік операцій з реалізації готової продукції на ПРАТ «ЦГЗК»	36
2.3 Проблемні аспекти обліку (та/або оподаткування, контролю) операцій з реалізації готової продукції та можливі шляхи їх вирішення	45
ВИСНОВКИ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	51
ДОДАТКИ	54

Міністерство освіти і науки України
Криворізький національний університет
Факультет економіки та управління бізнесом
Кафедра обліку, оподаткування, публічного управління
та адміністрування

РЕФЕРАТ

на кваліфікаційну (бакалаврську) роботу

на тему: «**Облік операцій з реалізацій готової продукції та їх оподаткування**»

ВР: 52 сторінок, 20 таблиць, 18 рисунки, 23 джерел, 7 додатків

Мета: розгляд процесу обліку операцій з реалізації готової продукції з урахуванням бухгалтерських та фіскальних підходів як у теоретичному, так і практичному аспектах.

Предмет дослідження: сукупність теоретичних і практичних основ ведення бухгалтерського обліку та оподаткування господарських операцій в процесі реалізації готової продукції.

Об'єкт дослідження: дані бухгалтерського обліку, фінансової та податкової звітності стосовно обліку та оподаткування готової продукції на ПрАТ «ЦГЗК».

Методи дослідження: загальнонаукові та спеціальні методи дослідження (теоретичного узагальнення, порівняння, систематизація – для встановлення подібних і відмінних результатів досліджень різних науковців щодо сутності понятійно-категоріального апарату досліджуваної теми; аналіз; аналогія; індукція; дедукція; графічний – для наочної інтерпретації результатів дослідження тощо).

Результати дослідження: проведено критичний аналіз підходів до визначення сутності готової продукції та процесу реалізації; розглянуто основні нормативно-правові документи, що регламентують особливості обліку операцій з реалізації готової продукції та відображення інформації щодо неї у формах фінансової звітності; охарактеризовано діяльність ПрАТ «ЦГЗК»; проаналізовано основні економічні показники господарської діяльності ПрАТ «ЦГЗК»; освітлено особливості облікової політики на ПрАТ «ЦГЗК»; освітлено первинний, аналітичний та синтетичний облік операцій з реалізації готової продукції у цілому та на ПрАТ «ЦГЗК» зокрема; визначено проблемні аспекти обліку операцій з реалізації готової продукції на підприємстві та наведено рекомендації щодо удосконалення її обліку.

Ключові слова: ГОТОВА ПРОДУКЦІЯ, ЗАПАСИ, РЕАЛІЗАЦІЯ, ДОХОДИ, ВИТРАТИ, СОБІВАРТІСТЬ, ПЕРВИННИЙ ОБЛІК, АНАЛІТИЧНИЙ ОБЛІК, СИНТЕТИЧНИЙ ОБЛІК, ЗВІТНІСТЬ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ,
СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ

1. БО – бухгалтерський облік.
2. ДЗ – дебіторська заборгованість
3. КЗ – кредиторська заборгованість
4. ЧДР – чистий дохід від реалізації
5. СРП – собівартість реалізованої/-их продукції/послуг
6. ВПР – валовий прибуток
7. ФРОД - фінансовий результат від операційної діяльності
8. ЧФР - Чистий фінансовий результат
9. НКІ - Незавершені капітальні інвестиції
10. ОЗ – основні засоби
11. ОА – оборотні активи
12. Куд – капітал у дооцінках
13. НерП – нерозподілений прибуток
14. ЗБ – зобов'язання
15. ПІ – посадова інструкція
16. МТ – матеріали
17. ВВ – відвантаження
18. ТТН – товарно-транспортна накладна
19. МВО – матеріально-відповідальна особа
20. ПВР – прямі витрати
21. ЗВВ – загальновиробничі витрати
22. ВР – витрати
23. НЗВ – незавершене виробництво
24. ФЗ – фінансова звітність
25. ЧРВ – чиста реалізаційна вартість
26. РСБ – резерв сумнівних боргів
27. СБ – собівартість
28. ФР – фінансовий результат
29. ВР – витрати
30. ПД – продукція
31. НФ – напівфабрикати

32. ДХ – доходи
33. ВСБ – виробнича собівартість
34. ЗВВР – загальновиробничі витрати
35. ЧВР – чиста вартість реалізації
36. ПВ – первісна вартість
37. МІС – метод ідентифікованої собівартості
38. МСС – метод середньозваженої собівартості
39. К-сть – кількість
40. В-сть – вартість
41. МНВ – метод нормативних витрат

ВСТУП

Наявність ГП гарантує вчасне задоволення потреб споживачів. Це критично, оскільки нестача товарів може призвести до втрати клієнтів та пошкодити репутації підприємства.

Продаж ГП допомагає звільнити простір на складі для нових поставок сировини або компонентів. Це сприяє ефективному управлінню запасів та оптимізації виробничих процесів.

Продаж продукції приносить ДХ підприємству, що дозволяє покрити витрати на виробництво, оплату праці, вдосконалення технологій та інше. Це важливо для забезпечення фінансової стійкості та просування розвитку підприємства.

Метою дослідження є визначення методів обліку ГП, а також вивчення їх впливу на фінансові показники та управління виробництвом

Предмет дослідження – процес нарахування і сплати операцій з продажу ГП а також її оподаткування.

Об'єкт дослідження – дані БО, фінансової звітності стосовно нарахування і реалізації ГП та її оподаткування на ПрАТ «ЦГЗК».

Відповідно, завданнями роботи є:

- Критично оцінити різноманітні підходи до сутності ГП та її реалізації.
- Визначити нормативно-правову базу, яка регулює процес обліку та оподаткування ГП.
- Провести аналіз діяльності ПрАТ «ЦГЗК», розглянути ключові фінансові показники.
- Детально описати процес первинного, аналітичного та синтетичного обліку реалізації ГП на прикладі ПрАТ «ЦГЗК».
- Показати, як інформація про ГП відображається у звітних формах.
- Виявити труднощі у обліку ГП і запропонувати можливі шляхи їх вирішення.

Теоретична основа цієї роботи сформована на основі критичного аналізу

наукових праць, присвячених обліку ГП. Дослідження ґрунтується на широкому спектрі джерел, таких як наукові статті, монографії, дисертації та інші публікації. Крім того, воно опирається на нормативно-правові акти, включаючи законодавство України, положення та інші офіційні документи, які регулюють питання обліку реалізації ГП. Також використовується інформація з офіційних веб-сайтів, де можна знайти актуальні дані з даної теми.

Дослідницьку основу склали первинні документи, облікові реєстри та фінансова звітність ПрАТ «ЦГЗК» з питань продажу ГП. Для досягнення поставлених цілей та вирішення завдань був використаний комплексний підхід, що включав в себе аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, збір, обробку та аналіз статистичних даних для виявлення закономірностей, а також індукцію та дедукцію.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З РЕАЛІЗАЦІЇ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

1.1 Критичний аналіз підходів до визначення операцій з реалізації готової продукції

У сучасному світі, де панує свобода дій, підприємства мають можливість самостійно визначати свою стратегію розвитку, збудувати виробництво та збут продукції. ГП займає значну частину оборотних активів у будь-якому промисловому підприємстві та має вирішальне значення для його діяльності.

ГП це оброблена, перевірена, укомплектована продукція, яка відповідає технічним вимогам і стандартам, та була доставлена на склад підприємства або самому клієнтові. У певних випадках ГП повинна бути супроводжена сертифікатом якості [2].

Основна частина виробленої ПД підприємства є товаром, тобто призначена для продажу зовнішнім споживачам. До товарної ПД підприємства входить ПД основного виробництва, яка реалізовується стороннім споживачам, НФ, а також ПД допоміжного виробництва, яка постачається іншим організаціям.

Продаж ПД становить ключове джерело прибутку для підприємства та його головною метою в господарській діяльності. Цей процес завершує цикл обігу капіталу, а порівняння ДХ та ВР визначає ФР підприємства. Також важливо враховувати, що реалізація ПД сприяє формуванню прибуткової складової державного бюджету через оподаткування. Облік реалізації ПД на виробничому підприємстві потребує належної організації [2].

У сучасній літературі про економіку існує нескінченна кількість підходів до визначення терміну ГП, що впливає на різноманітність методів її обліку. У табл. 1.1. визначимо як трактують це поняття різні економісти.

Табл. 1.1 – Дефініція ГП з погляду науковців [3, 4, 5, 6, 7]

Автор	Визначення
Бутинець Ф.Ф.	Готова продукція - повністю завершена обробкою, укомплектована, яка пройшла необхідні випробування . Це виріб (або напівфабрикат), послуга, робота, що пройшли всі стадії технологічної обробки на підприємстві, відповідають затвердженим стандартам або умовам договору, прийняті технічним контролем підприємства і здані на склад або замовникові - згідно з діючим порядком прийняття продукції
Вороніна В.Л., Черниш В.В.	Готова продукція - виріб (напівфабрикат), послуга, робота, що пройшли всі стадії технологічної обробки на даному підприємстві, відповідають затвердженим стандартам або умовам договору, прийняті технічним контролем підприємства і здані на склад або замовникові - покупцеві згідно з діючим порядком прийняття продукції
Сопко В.В.	Готова продукція - це виріб (або напівфабрикат), послуга, робота, що пройшли всі стадії технологічної обробки на даному підприємстві, відповідають затвердженим стандартам або умовам договору, прийняті технічним контролем підприємства і здані на склад або замовникові - покупцеві згідно з діючим порядком прийняття продукції
Кожинів В.Я	Готова продукція - це результат закінченого виробничого процесу підприємства, матеріалізований у вигляді вироблених виробів, виконаних робіт і наданих послуг силами основного чи допоміжного виробництва.
Писаренко Т.М.	Готова продукція - об'єкт облікової системи промислового підприємства, що поєднує організаційні інструменти обліку виробництва і продажу продукції, виступає засобом для досягнення основної мети функціонування підприємства.
Журавель Г. П., Хомин П. Я.	Готовою продукцією є така, яка повністю пройшла передбачені технологією виробництва стадії і процеси, оприбуткована на склад, або прийнята замовником.

Виходячи з наведених визначень, поняття ГП може бути розглянуте з різних поглядів. Для кращого розуміння призначення ГП корисно розглянути її класифікацію (рис. 1.1).

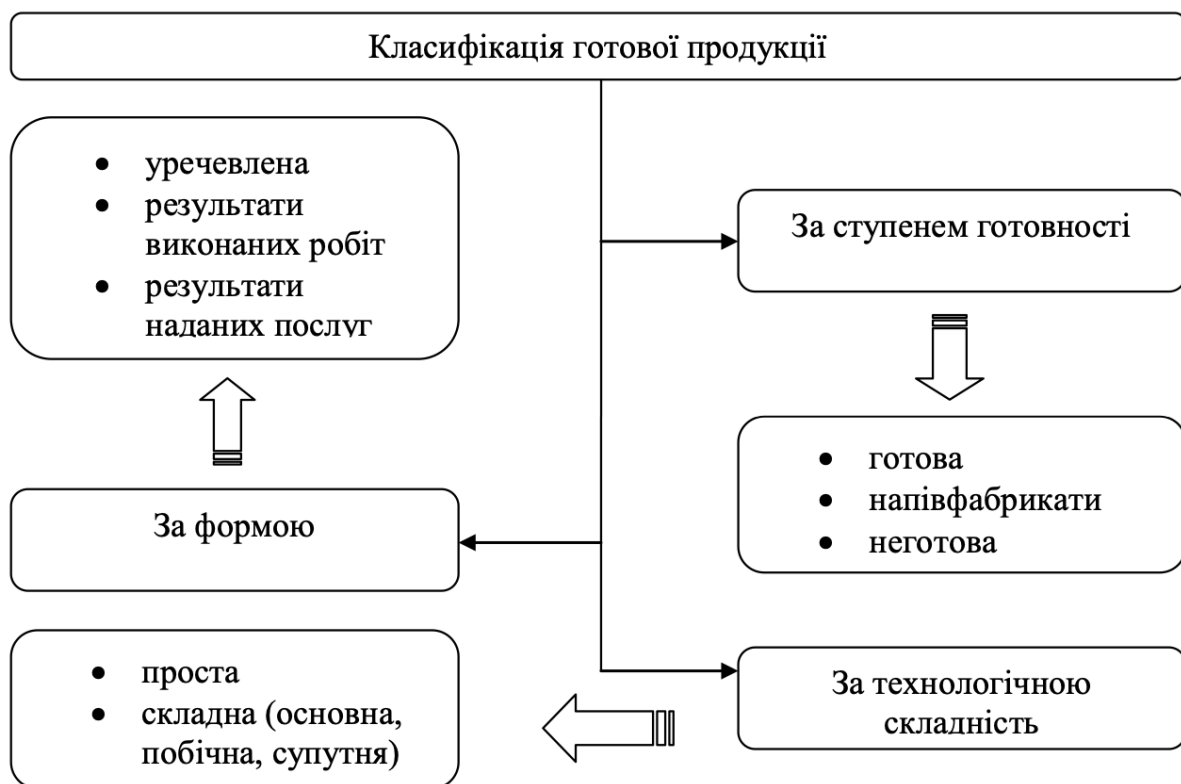

Рис. 1.1 – Види ГП [1]

Процес виробництва охоплює всі операції, пов'язані з виготовленням ПД та передачею її покупцям. Реалізація ГП це трьохсторонній процес, включаючи передачу власності, ВР і прибуток, що завершує цикл виробництва. Багато науковців сьогодні мають різні погляди на те, що означає процес реалізації (див. табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Визначення процесу реалізації [6, 7, 8]

Автор	Визначення
Лишиленко О.В.	Процес реалізації - це завершальна стадія кругообігу господарських засобів, яка безпосередньо пов'язана із реалізацією готової продукції, виконаних робіт та наданих послуг підприємством і, як наслідок, із визначенням фінансового результату його діяльності
Огійчук М.Ф.	Процес реалізації завжди передбачає відчуження активів, що належать підприємству, шляхом їх продажу з метою відтворення використаних засобів підприємства та отримання прибутку для задоволення різноманітних потреб підприємства та його власників
Сук П.Л.	Процес реалізації являє собою сукупність операцій з продажу готової продукції, виконаних робіт і наданих послуг, де відбувається передача готової продукції споживачам, одержання оплати від них, виявлення результату діяльності

Отже, питання про економічне значення ГП активно вивчається науковцями. Особлива увага приділяється процесу реалізації, оскільки вона

зосереджена на потребах споживачів. Постачання та організація виробництва є менш пріоритетними, а основними є питання щодо того, що виробляти і для кого, а також як оптимізувати цінову політику на ринку для досягнення економічних вигід.

СБ ПД безпосередньо впливає на ФРДО, який визначається у ФЗ. Дослідимо сутність СБ для ГП.

В п. 11 ПСБО 16 наведено два типи СБ продукції: ВСБ і СРП. Визначення ВСБ продукції залежить від прямих ВР, тобто витрат, які можна точно віднести до певного об'єкта ВР. Об'єктом ВР може бути ПД, роботи, послуги або конкретний вид діяльності підприємства, які вимагають визначення пов'язаних з їх виробництвом ВР. На рис. 1.2 розглянемо склад ВСБ.

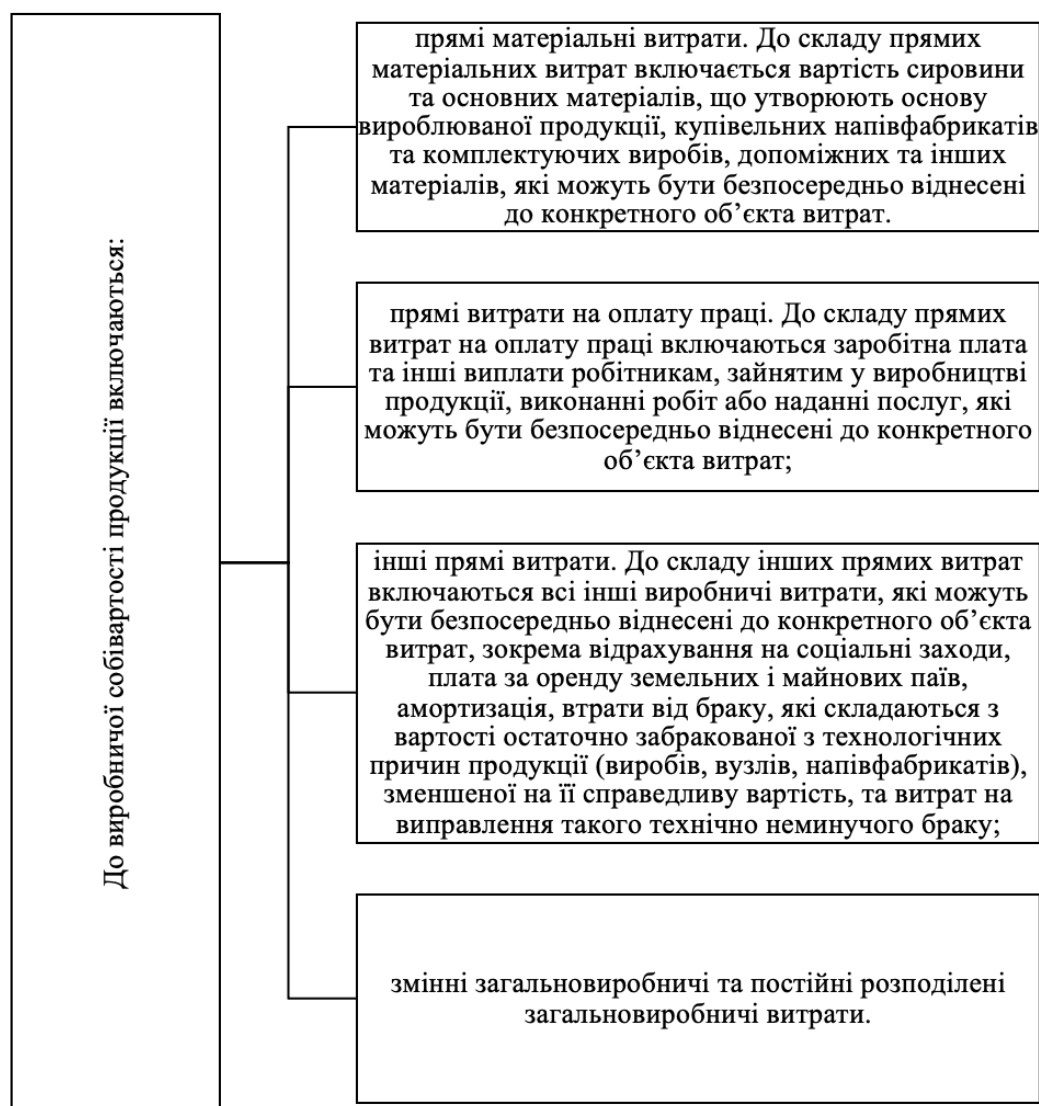

Рис. 1.2 – Складові ВСБ [9]

Також, ВСБ продукції зменшується на справедливу вартість супутньої ПД, яка реалізується, та вартість супутньої ПД в оцінці її використання, що застосовуються в організації.

На рис. 1.3 дослідимо компоненти СРП.

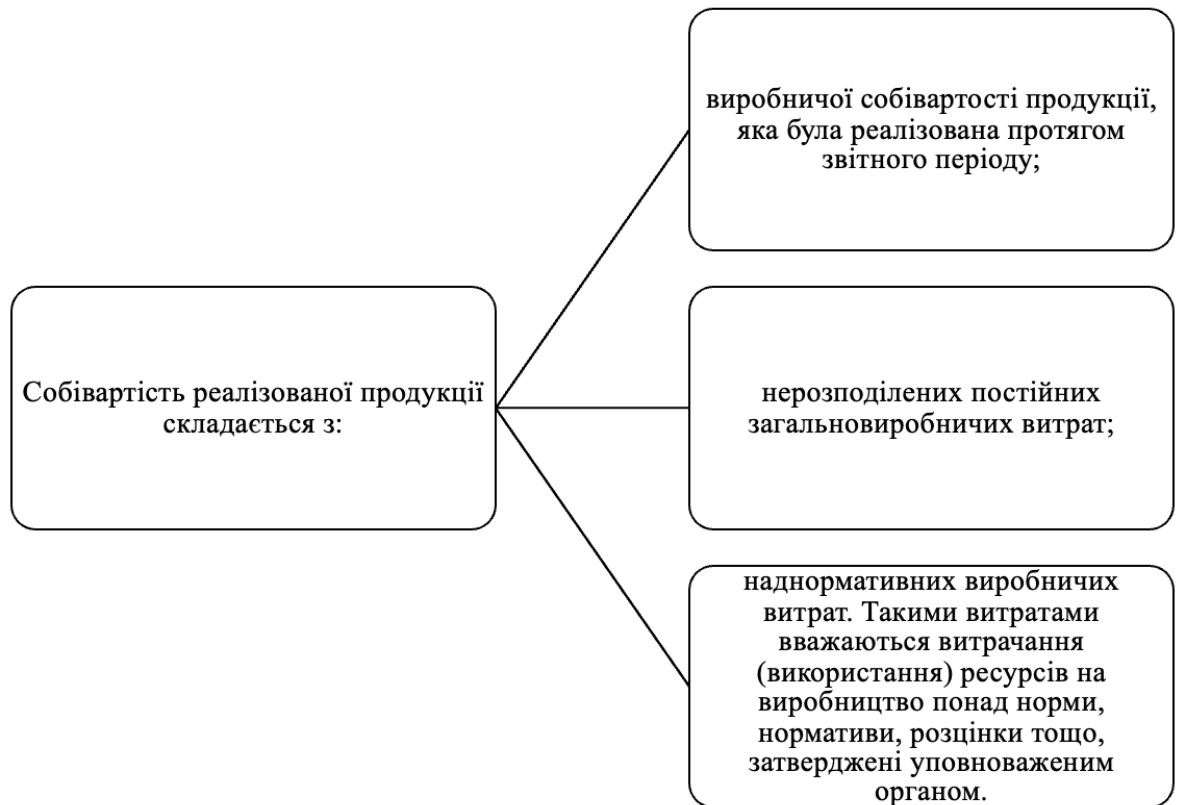

Рис. 1.3 – Перелік компонентів СРП [10]

Потрібно зазначити, що не включаються до СРП адміністративні ВР, ВР на збут та інші операційні ВР.

Наступний вид витрат, пов'язаний з виробництвом ПД, є ЗВВР, які характерні для виробництва. Наприклад, торговельні компанії не пов'язані з виробництвом, тому такі ВР можуть бути відсутні. ЗВВР можуть включатись як до ВСБ (четвертий вид на рис. 1.2), так і до СРП (другий вид на рис. 1.3).

Складові ЗВВР наведено на рис. 1.4.

Рис. 1.4 – Склад ЗВВР

1.2 Огляд нормативно-правових документів, що регламентують порядок обліку операцій з реалізації готової продукції

Нормативно-правові акти з обліку готової продукції є значущими тому що встановлюють правові норми та стандарти для обліку ГП, забезпечуючи дотримання відповідних вимог підприємствами. Ці документи сприяють

стандартизації та уніфікації процедур обліку ГП, спрощуючи порівняння даних між різними підприємствами та галузями. Вони гарантують захист прав та інтересів учасників бізнесу через встановлення чітких правил БО та контроль за процесами реалізації ГП. Чіткі нормативно-правові вимоги сприяють підвищенню довіри до ФЗ підприємств, полегшуючи спілкування з інвесторами, кредиторами та іншими зацікавленими сторонами. У табл. 1.3 розглянемо головні нормативно-правові документи, в яких прописано облік і оподаткування ГП.

Табл. 1.3 – Основні законодавчі документи щодо обліку ГП

Податковий Кодекс України	У ньому можуть міститися вимоги щодо обліку та оподаткування готової продукції.
Закону України «Про бухгалтерський та фінансову звітність України»	в цьому документі можуть бути визначені правила обліку готової продукції та порядок її оцінки.
П(С)БО 9 «Запаси»	Визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності.
П(С)БО 15 «Дохід»	визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності.
П(С)БО 16 «Витрати»	визначає методологічні асади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності.
МСБО 2 «Запаси»	Метою цього Стандарту є визначити підхід до обліку запасів. Головним питанням обліку запасів є визначення суми собівартості, яка повинна визнаватися як актив та переноситися на майбутні періоди до моменту визнання відповідних доходів. Цей Стандарт надає рекомендації щодо визначення собівартості та подальшого визнання витрат, включаючи будь-яке часткове списання до чистої вартості реалізації. Він також надає рекомендації щодо формул собівартості, що застосовуються для визначення собівартості запасів.
Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку	Ця Інструкція встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб (крім бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності) незалежно від форм власності, організаційно-правових форм і видів діяльності, а також виділених на окремий баланс філій, відділень та інших відособлених підрозділів юридичних осіб (далі - підприємства).

Отже, нормативно-правові документи з обліку ГП відіграють ключову роль у створенні стабільного та прозорого бізнес-середовища, де дотримання стандартів та правил є важливим чинником успішної господарської діяльності.

В БО та ФЗ ГП фігурує за меншою з двох оцінок: її ПВ або ЧВР.

ГП відображається за ЧВР у випадку, якщо на дату балансу ціна стала меншою, або якщо ГП псується, застаріла або втратила початково очікувану економічну користь.

На балансі ГП оцінюють за її фактичною СБ. У БО протягом місяця бухгалтер оприбутковує ПД за умовними цінами: плановими або продажними. Це стосується виявлення відхилень між плановою або продажною СБ та фактичною, яка визначається після складання калькуляції СБ продукції після закінчення місяця або кварталу, коли ПД вже знаходиться на складі.

Згідно з ПСБО 9, при реалізації ГП існують декілька методів вибуття запасів, що проілюстровано на рис. 1.5.

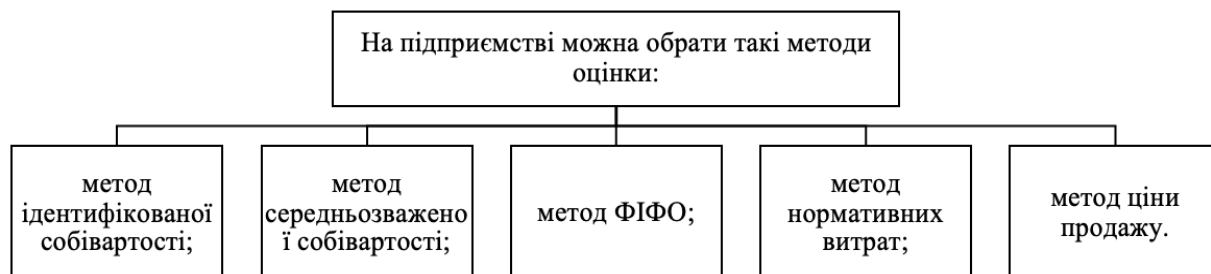

Рис. 1.5 – Методи вибуття запасів [1]

Розглянемо детальніше кожен з методів. МІС використовується при списанні ГП, яка не може бути замінена іншою на складі або відправлена для виконання спеціальних замовлень та проектів. Цей підхід ефективний у випадках, коли використовуються комп'ютерні системи БО запасів та пристрої зчитування штрих-кодів для ідентифікації кожної одиниці з унікальними характеристиками. Однак застосування цього методу може бути обмеженим через широку номенклатуру та значну кількість однотипної ГП. Це може

призводити до обліку однакових запасів за різною вартістю, що не завжди є зручним.

МСС є досить поширеним. Його суть полягає в обчисленні середньої ціни ПД, за якою потім визначається СБ. Цей метод включає в себе визначення загальної к-сті одиниць запасів на початок та їх вартості, а також к-сті одиниць запасів, придбаних протягом року, та їхньої в-сті. Після цього суму добутків к-сті та в-сті поділяється на загальну к-сть одиниць продукції, що дозволяє отримати середньозважену СБ одиниці ПД на кінець року.

Оцінка ГП за методом ФІФО ґрунтується на припущенні, що перші одиниці ПД, які були вироблені, також будуть продані першими. Таким чином, залишені на кінець звітного періоду одиниці вважаються останніми, які були вироблені. Цей метод особливо популярний у випадках, коли існує ризик швидкого псування запасів.

МНВ використовується у серійному виробництві і ґрунтується на оцінці запасів за нормативною СБ в балансі. Ця СБ складається з суми нормативних ВР на одиницю виробу. Спочатку такі ВР прогнозуються підприємством, піддаються ретельній перевірці та змінюються для максимального наближення до фактичних. Термін перегляду норм ВР не встановлений і визначається відповідно до внутрішніх положень підприємства.

Всі перелічені методи є ефективними, але для конкретних умов і ситуацій, виходячи з яких підприємство саме обирає метод і прописує його в обліковій політиці.

Так як готова продукція відноситься до запасів, доречно порівняти та дослідити два стандарти БО – національний та міжнародний (див. табл. 1.4.)

Табл. 1.4 – Характеристика ПСБО 9 та МСБО 2

ПСБО 9 «ЗАПАСИ»	МСБО 2 «ЗАПАСИ»
Склад активів, які визначаються стандартами як запаси	
До складу запасів входять : сировина й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріальні цінності, що призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва ф адміністративних потреб. До цієї групи включають також незавершене виробництво , готову продукцію, що вироблена на підприємстві і призначена для продажу , товари у вигляді матеріальних цінностей , що придбані та утримаються підприємством з метою подальшого продажу, малоцінні та швидкозношувані предмети, молодяк тварин і тварин на відгодівлі, якщо вони оцінюються за цим стандартом.	До складу запасів входять: утримаються для продажу у звичайному ході бізнесу; перебувають у процесі виробництва для такого продажу або існують у формі основних чи допоміжних матеріалів для споживання у виробничому процесі або при наданні послуг
Склад витрат, які не включаються до собівартості запасів	
До собівартості не включаються витрати: понаднормові витрати і нестачі запасів; проценти за користування позиками; витрати на збут; загальногосподарські та інші витрати.	До собівартості не включаються витрати: понаднормативні суми відходів матеріалів, оплата праці або інші виробничі витрати; витрати на зберігання , крім тих витрат, які зумовлені виробничим процесом і є необхідним для наступного етапу виробництва; адміністративні накладні витрати, не пов'язані з доставкою запасів до їх теперішнього місця розташування та приведення у теперішній стан; витрати на продаж
Оцінка запасів при витрачанні	
Собівартість перших за часом надходження запасів (ФІФО), ідентифікована собівартість, середньозважена собівартість, нормативні затрати; ціни продаж	Допускається метод стандартних витрат або метод роздрібних цін
Оцінка запасів на дату балансу	
Найменша з двох оцінок: первісна вартість або чиста вартість реалізації	Чиста вартість реалізації
Розкриття інформації про запаси у фінансовій звітності	
Балансова вартість запасів, переданих у переробку, на комісію, в заставу; Сума збільшення чистої вартості реалізації, за якою проведена оцінка запасів	Сума будь-якого сторнування, будь-якого часткового списання, яка визначається як дохід певного періоду; обставини або періоди

За даними табл. 1.4, ПСБО 9 та МСБО 2 мають схожі, але також деякі відмінні риси щодо обліку та оцінки запасів. Обидва стандарти визначають запаси як склад активів, які мають бути оцінені за їхньою СБ. Однак, вони відрізняються у способах оцінки та включенні ВР до СБ запасів. ПСБО 9

дозволяє застосовувати різні методи оцінки, такі як ФІФО, МІС та інші, тоді як МСБО 2 передбачає методи стандартних ВР та роздрібних цін. У МСБО 2 оцінка запасів на дату балансу проводиться за ЧВР, тоді як у ПСБО 9 вона може бути визначена як найменша з двох оцінок: ПВ або ЧВР. Щодо розкриття інформації у ФЗ, обидва стандарти вимагають різного рівня деталізації щодо оцінки запасів та їхньої вартості.

СБ запасів повинна охоплювати всі ВР, пов'язані з їх придбанням, обробкою та іншими ВР, що виникають під час транспортування запасів до їхнього поточного місцеперебування та підготовки їх до подальшого використання. Проаналізуємо складові СБ у табл. 1.5.

Табл. 1.5 – Складові СБ запасів згідно МСБО 2

Складові собівартості запасів	Трактування витрат
Витрати на придбання Cost of purchase	Складаються з ціни придбання, ввізного мита та інших податків (окрім тих, що згодом повертаються суб'єктові господарювання податковими органами), а також витрат на транспортування, робіт з навантаження і розвантаження й інших витрат, безпосередньо пов'язаних із придбанням будь-якого предмета. Торговельні знижки, інші знижки та інші подібні їм статті вираховуються при визначенні витрат на придбання. При цьому торгові (оптові) знижки, надані постачальникам після оплати поставок, а також кошти, що повертаються постачальниками з інших причин, від підсумкової суми витрат на закупівлю віднімаються
Витрати на переробку Cost of conversion	Складаються з витрат, безпосередньо пов'язаних з випуском певних видів (і одиниць) продукції Також належать і виробничі накладні витрати, як постійні (Fixed production overheads), так і змінні (Variable production overheads).
Інші витрати Other costs	Включається до собівартості запасів тільки тією мірою, якою вони пов'язані з приведенням їх (запасів) до необхідного стану та місце положення.

Таким чином, МСБО 2 демонструє різні аспекти формування СБ запасів та трактування різних видів ВР, які включаються до цього процесу.

Отже, досліджено сутність ГП, класифікація ГП, види собівартості ГП, методи вибуття запасів та зроблена порівняльна характеристика стандартів БО стосовно ГП.

2 АНАЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З РЕАЛІЗАЦІЇ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПРАТ «ЦГЗК»

2.1 Аналіз діяльності та облікової політики ПРАТ «ЦГЗК»

ПрАТ «ЦГЗК» - це приватне акціонерне товариство, засноване без обмеження строку дії на підставі Статуту (дод. А). Товариство визнається юридичною особою, яка веде свою діяльність згідно з чинним законодавством України. ПрАТ «ЦГЗК» володіє відокремленим майном, веде самостійний баланс, має рахунки в банках та зареєстрований товарний знак для своїх товарів і послуг. Товариство має право випускати акції, облигації та інші цінні папери. Статутний капітал Товариства становить 296 635 000 гривень. Цей капітал розділений на 1 186 540 акцій, номінальна вартість кожної з яких становить 0,25 гривні.

Схема на рисунку 2.1 наочно демонструє всі дозволені Товариству дії.

Рис. 2.1 – Перелік прав ПрАТ «ЦГЗК»

Акції виступають інструментом власності, які засвідчують право на володіння часткою організації. Власники акцій мають право голосу на загальних зборах, де приймаються рішення щодо діяльності Товариства, та отримують частку прибутку у вигляді дивідендів. Випуск акцій дозволяє компанії залучати додаткові кошти від інвесторів, які використовуються для розширення бізнесу, інвестування в нові проекти та задоволення інших фінансових потреб. У свою чергу, інструментами боргу є облігації – боргові зобов’язання товариства перед інвесторами. Випуск облігацій дозволяє компанії отримати кредитні ресурси від інвесторів в обмін на виплату відсотків та повернення основної суми в майбутньому. Облігації можуть бути вигіднішим способом залучення коштів, ніж випуск акцій, якщо вартість виплати відсотків нижча, ніж вартість дивідендів.

Рис. 2.2 надає детальну інформацію про акції та облігації ПрАТ «ЦГЗК».

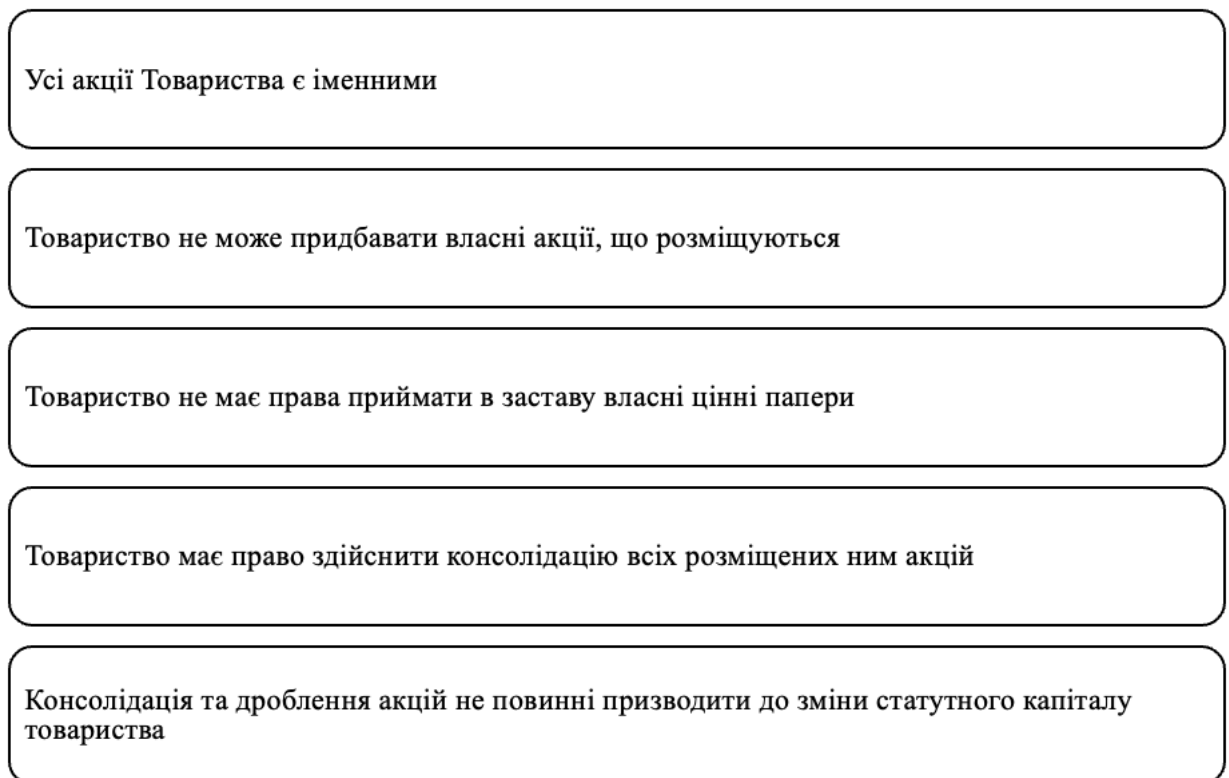

Рис. 2.2 – Умови акцій і облігацій на Товаристві

Акціонери ПрАТ «ЦГЗК» мають законне право на отримання достовірної та повної інформації про фінансовий стан компанії, діяльність, стратегічні плани

та інші важливі аспекти. Знання своїх прав дає акціонерам можливість ефективно брати участь у управлінні компанією та захищати свої інтереси. Окрім права на інформацію, акціонери ПрАТ «ЦГЗК» володіють широким спектром інших прав та обов'язків.

Детальний перелік цих прав та обов'язків викладено у відповідному розділі Статуту Товариства та зображено на рис. 2.3.

Рис. 2.3 – Права та обов'язки власників ПрАТ «ЦГЗК»

Майно є ключовим ресурсом для діяльності будь-якого підприємства. Аналіз складу майна ПрАТ «ЦГЗК» дає можливість оцінити його фінансовий стан, інвестиційний потенціал та конкурентні переваги. Рис. 2.4 надає детальну інформацію про склад майна ПрАТ «ЦГЗК».

Грошові і матеріальні внески акціонерів
Доходи, одержані від реалізації товарів, робіт, послуг
Доходи від цінних паперів
Кредити банків та інших кредитно-фінансових установ
Безоплатні або благодійні внески, пожертвування юридичних та/або фізичних осіб

Рис. 2.4 – Склад майна ПрАТ «ЦГЗК»

Аналіз господарської діяльності товариства дозволяє відстежувати динаміку фінансових показників у часі та виявляти відхилення від запланованих норм. Він сприяє ефективному використанню ресурсів та забезпечує досягнення поставлених цілей.

Проаналізуємо фінансову звітність ПрАТ ЦГЗК за 2021-2023 роки (дод. Б-Г).

Табл. 2.1 – Горизонтальний аналіз активів за 2021-2022 роки

Показник	2021	2022	Абс. Приріст, +/-	Відн. Приріст, %
Незавершені капітальні інвестиції	900 846	647 427	-253 419	-28,1312233
Основні засоби	7 816 068	6 843 929	-972 139	-12,4376989
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	3 474 371	9 616 171	6 141 800	176,7744435
Оборотні активи	4 911 482	12 580 536	7 669 054	156,145416
Активи	13 746 918	20 101 066	6 354 148	46,22234598

Розглянемо аналіз за показниками таблиці 2.1:

- Значення НКІ зменшилося на 28.13% порівняно з 2021 роком. Це може вказувати на зменшення активності компанії в реалізації нових капітальних проектів або перегляд стратегії інвестування.

- Вартість ОЗ зменшилася на 12.44%. Це може бути зумовлено амортизацією, реалізацією або списанням застарілих активів.

- ДЗ за продукцію, товари, роботи, послуги: Абсолютний приріст: 6 141 800. Відсотковий приріст: 176.77%. Цей значний приріст може вказувати на збільшення кількості продажів на умовах відстроченого платежу або на збільшення обсягу кредитів для клієнтів.

- Значення ОА зросло на 156.15%. Це свідчить про значне збільшення ОА, що може бути викликане збільшенням запасів, оборотного капіталу тощо.

- Загальна вартість активів зросла на 46.22%. Це може бути результатом збільшення як оборотних, так і необоротних активів.

Узагальнюючи, можна сказати, що компанія демонструє різний динамізм у різних сферах її діяльності. Наприклад, збільшення ДЗ та ОА може бути позитивним сигналом, оскільки воно може свідчити про зростання обсягу бізнесу. Однак зменшення НКІ та ОЗ може вимагати уваги для виявлення причин та прийняття відповідних заходів.

Табл. 2.2 – Горизонтальний аналіз активів за 2022-2023 роки

Показник	2022	2023	Абс. Приріст, +/-	Відн. Приріст, %
Незавершені капітальні інвестиції	647 427	710 305	62 878	9,711982973
Основні засоби	6 843 929	6 134 747	-709 182	-10,3622057
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	9 616 171	6 209 694	-3 406 477	-35,4244636
Оборотні активи	12 580 536	13 860 475	1 279 939	10,17396238
Активи	20 101 066	20 882 026	780 960	3,885167085

Аналіз з табл. 2.2 показав:

- За рік 2023 НКІ зросли на 9.71%. Показник вказує на збільшення активності компанії у впровадженні нових проектів.

- За рік 2023 вартість ОЗ зменшилася на 10.36%.

- ДЗ значно зменшилася на 35.42%. Це може бути спричинено збільшенням швидкості стягнення боргів або скороченням кредитних ліній для клієнтів.

- ОА зросли на 10.17% у порівнянні з попереднім роком.

- Загальна вартість активів зросла на 3.89%. Це говорить про те, що, незважаючи на зменшення вартості ОЗ та ДЗ, компанія все ж збільшила свою активність за рахунок інших показників, таких як ОА.

Загалом, можна побачити, що компанія пройшла через зміни у різних аспектах своєї діяльності, що може відображати різні стратегічні рішення та вплив зовнішніх факторів.

Табл. 2.3 – Горизонтальний аналіз пасивів за 2021-2022 роки

Показник	2021	2022	Абс. Приріст, +/-	Відн. Приріст, %
Капітал у дооцінках	1 206 832	1 349 344	142 512	11,80876874
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	7 983 406	10 465 825	2 482 419	31,09473576
Власний капітал	9 799 449	12 424 380	2 624 931	26,78651626
Довгострокові зобов'язання	1 782 478	1 133 811	-648 667	-36,3913047
Короткострокові зобов'язання	2 164 991	6 542 875	4 377 884	202,2125727
Пасиви	13 746 918	20 101 066	6 354 148	46,22234598

Дані таблиці 2.3 свідчить про те, що:

- За рік 2022 Куд збільшився на 11.81%. Це може бути результатом різних факторів, таких як інвестиції у розвиток компанії або дооцінка активів.

- НерП збільшився на 31.09%. Це може свідчити про збільшення прибутковості компанії або про накопичення прибутку для майбутніх інвестицій.

- За рік 2022 ВК збільшився на 26.79%. Це може бути наслідком збільшення Куд та/або накопичення прибутку.

- Довгострокові ЗБ зменшилися на 36.39%. Це може бути наслідком погашення частини боргу або перегляду фінансових стратегій компанії.

- Короткострокові ЗБ зросли на 202.21%. Такий значний ріст може вказувати на збільшення кредитування, необхідного для покриття поточних витрат або інших фінансових потреб.

- Загальна вартість пасивів зросла на 46.22%. Це говорить про зростання фінансового обсягу компанії та можливий збільшений потенціал для інвестицій та розвитку.

Загалом, аналіз цих показників вказує на різні тенденції у фінансовому стані компанії, такі як зростання капіталу, ЗБ та НерП.

Табл. 2.4 – Горизонтальний аналіз пасивів за 2022-2023 роки

Показник	2022	2023	Абс. Приріст, +/-	Відн. Приріст, %
Капітал у дооцінках	1 349 344	710 305	-639 039	-47,3592353
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	10 465 825	6 134 747	-4 331 078	-41,3830539
Власний капітал	12 424 380	6 209 694	-6 214 686	-50,0200895
Довгострокові зобов'язання	1 133 811	13 860 475	12 726 664	1122,467854
Короткострокові зобов'язання	6 542 875	8 118 794	1 575 919	24,08603252
Пасиви	20 101 066	20 882 026	780 960	3,885167085

З табл. 2.4 видно, що:

- Куд значно зменшився на 47.36% у порівнянні з попереднім роком. Це може бути результатом втрат або погіршення фінансової стійкості компанії.

- НерП значно зменшився на 41.38%. Це може бути результатом великих витрат, збитків або виплати дивідендів.

- ВК скоротився на 50.02%. Це дуже суттєве зменшення, яке може сигналізувати про серйозні проблеми у фінансовому стані компанії.

- Довгострокові ЗБ зросли на 1122.47%. Це може бути результатом випуску облігацій або великого банківського кредиту для фінансування проектів або виплати боргів.

- Короткострокові ЗБ зросли на 24.09%. Це може бути результатом збільшення потреб у покритті оборотних витрат.

- Загальна вартість пасивів зросла на 3.89%. Незважаючи на значне зменшення ВК, загальні ЗБ компанії зросли, що може свідчити про більшу використання зовнішніх джерел фінансування.

Цей аналіз показує серйозне погіршення фінансового стану компанії у 2023 році порівняно з 2022 роком. Це може вимагати уваги та негайних заходів для виправлення ситуації та відновлення фінансової стійкості.

Табл. 2.5 – Основні показники діяльності ПрАТ «ЦГЗК» за 2021-2022 роки

Показник	2021	2022	Абс. Приріст, +-	Відн. Приріст, %
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	3474371	9616171	6141800	176,7744435
Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами	18 059	55 310	37251	206,2738801
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	258 154	829 196	571042	221,2020732
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	21 779	20 080	-1699	-7,8010928
Інша поточна дебіторська заборгованість	127 965	996 838	868873	678,9926933
Кредиторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1560981	2287320	726339	46,53093151

Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг	22545072	14354012	-8191060	-36,331931
Собівартість реалізованих послуг	9233036	9726718	493682	5,346908644
Валовий прибуток	13312036	4627294	-8684742	-65,2397725
Фінансовий результат від операційної діяльності	10815586	3010097	-7805489	-72,1688959
Чистий фінансовий результат	8919978	2117831	-6802147	-76,2574414

Таблиця 2.5 надає інформацію про ДЗ та КЗ, а також про фінансові результати компанії за два роки - 2021 та 2022:

- Загальна ДЗ значно зросла з 2021 до 2022 року, зокрема за рахунок збільшення ДЗ за продукцію, товари, роботи, послуги та іншої поточної ДЗ.
- Зменшилася ДЗ за розрахунками із внутрішніх розрахунків.
- КЗ також зросла, але в меншій мірі, ніж ДЗ.
- ЧДР зменшився на 36.33%, що може бути зумовлено різким зниженням валового прибутку.
- ВПР та ФРОД суттєво зменшилися, що може вказувати на зниження ефективності бізнесу або збільшення витрат.
- ЧФР також зазнав великого зменшення, що може бути наслідком фінансових втрат або інших факторів.

Загалом, таблиця вказує на складну фінансову ситуацію компанії, яка потребує уважного аналізу та можливих стратегічних корекцій.

Табл. 2.6 – Основні показники діяльності ПрАТ «ЦГЗК» за 2022-2023

роки

Показник	2022	2023	Абс. Приріст, +-	Відн. Приріст, %
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	9616171	6209694	-3406477	-35,4244636
Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами	55 310	83 152	27842	50,33809438
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	829 196	501 675	-327521	-39,4986228
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	20 080	20 088	8	0,039840637
Інша поточна дебіторська заборгованість	996 838	6180974	5184136	520,0580235
Кредиторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	2287320	2252308	-35012	-1,53069968
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг	14354012	7390521	-6963491	-48,5125065
Собівартість реалізованих послуг	9726718	6691465	-3035253	-31,2053151
Валовий прибуток	4627294	699 056	-3928238	-84,8927689
Фінансовий результат від операційної діяльності	3010097	-762 482	-3772579	-125,330812
Чистий фінансовий результат	2117831	-735 806	-2853637	-134,743377

З таблиці 2.6 проаналізовано:

- Загальна ДЗ за продукцію, товари, роботи, послуги зменшилася на 35.42%, що може вказувати на скорочення обсягів продажів або погіршення умов оплати з боку клієнтів.

- ДЗ за розрахунками за виданими авансами зросла на 50.34%, що може відображати збільшення попиту на товари чи послуги компанії.

- Зменшилася ДЗ за розрахунками з бюджетом на 39.50%, що може свідчити про зміни у роботі з державними органами або умовах контрактів.

- ДЗ за розрахунками із внутрішніх розрахунків практично не змінилася.

- Інша поточна ДЗ зросла на 520.06%, що може вказувати на збільшення несплатних рахунків чи затримки в оплаті з боку клієнтів.

- КЗ за продукцію, товари, роботи, послуги зменшилася на 1.53%, що може вказувати на більш активний режим платежів компанії до постачальників.

- ЧДР зменшився на 48.51%, що свідчить про зниження обсягів реалізації або зниження цін.

- Собівартість реалізованих послуг зменшилася на 31.21%, що може свідчити про ефективнішу виробничу діяльність.

- ВПР зменшився на 84.89%, що може бути наслідком збільшення витрат або зниження цін на реалізовані товари та послуги.

- ФРОД суттєво зменшився на 125.33%, що свідчить про великі збитки компанії в результаті операційної діяльності.

- ЧФР також суттєво зменшився на 134.74%, що свідчить про загальне погіршення фінансового стану компанії.

Загалом, підприємство зіткнулось зі складними фінансовими викликами у 2023 році, що може потребувати ретельного аналізу та прийняття відповідних заходів для відновлення стабільності та ефективності бізнесу.

ПрАТ «ЦГЗК» використовує стандартну лінійну структуру БО, яка характеризується чітко визначеною ієрархією та підпорядкованістю.

Облікова служба прямо підпорядковується керівнику підприємства, що забезпечує оперативне прийняття рішень та ефективний контроль за веденням БО.

Бухгалтерський персонал підпорядковується головному бухгалтеру, який організовує та контролює їх роботу.

Система БО на ПрАТ «ЦГЗК» повністю відповідає вимогам Закону України «Про БО». Вона ґрунтується на національних ПСБО, що гарантує достовірність та прозорість фінансової інформації.

Система БО розроблена згідно з Наказом про ОП (дод. Г), затвердженим наказом керівника.

БО на ПрАТ «ЦГЗК» ведеться внутрішнім підрозділом під керівництвом головного бухгалтера.

Використовується автоматизована форма БО, що значно підвищує ефективність роботи та мінімізує ризики помилок.

База даних БО формується та обробляється за допомогою сучасного програмного продукту «1С:Бухгалтерія».

Рис. 2.5 наочно ілюструє особливості ОП на ПрАТ «ЦГЗК».

Цей опис дає узагальнене уявлення про структуру та реалізацію БО на ПрАТ «ЦГЗК».

Детальна інформація щодо БО на підприємстві доступна в відповідній документації.

Основні засоби обліковуються за справедливою вартістю мінус подальша амортизація та знецінення.

Амортизація основних засобів розраховується прямолінійним методом, щоб зменшити їх вартість до ліквідаційної вартості протягом строку їх експлуатації.

Незавершене будівництво являє собою аванси за основні засоби та вартість основних засобів, будівництво яких ще не завершено. Амортизація на такі активи не нараховується до їх введення в експлуатацію.

Фінансові активи та зобов'язання первісно обліковуються за справедливою вартістю плюс витрати на проведення операції.

Товарно-матеріальні запаси показані за первісною вартістю або чистою вартістю реалізації, залежно від того, яка з них нижча.

Дебіторська заборгованість з основної діяльності та інша дебіторська заборгованість спочатку обліковуються за справедливою вартістю, а надалі оцінюються за амортизованою вартістю з використанням методу ефективної відсоткової ставки за вирахуванням резерву на знецінення.

Дебіторська заборгованість з основної діяльності та інша дебіторська заборгованість, умови якої переглянуті, враховується за амортизованою вартістю на підставі нової структури переглянутих грошових потоків. Відповідні прибуток або збитки визнаються у звіті про фінансові результати на дату перегляду, які згодом амортизуються за методом ефективної відсоткової ставки.

Доходи оцінюються за справедливою вартістю отриманої винагороди або коштів, які повинні бути отримані за продані товари та надані послуги в ході звичайної діяльності Компанії. Виручка від реалізації відображається без ПДВ і знижок.

Рис. 2.5 – Аспекти ОП ПрАТ ЦГЗК

Бухгалтери ПрАТ «ЦГЗК» у своїй роботі керуються ПІ, з якими вони ознайомлені та підтвердили це своїми підписами. Ці ПІ чітко визначають права, обов'язки, цілі, завдання, функції, засоби та методи управління для кожного бухгалтера. ПІ є основним документом, що регламентує роботу бухгалтера. Точне виконання своїх обов'язків бухгалтерами гарантує ведення якісного БО на підприємстві.

Рис. 2.6 наочно відображає основні обов'язки бухгалтерів ПрАТ «ЦГЗК» і дає лише загальне уявлення про функціональні обов'язки бухгалтерів. Детальний перелік їхніх обов'язків можна знайти в посадових інструкціях.

Рис. 2.6 – Обов'язки бухгалтера згідно посадової інструкції

Високий рівень кваліфікації бухгалтерів ПрАТ «ЦГЗК» ґрунтується на: вищій освіті всіх бухгалтерів зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування», впевненому володінні інформаційними системами, що використовуються для ведення БО на підприємстві, систематичному оновленні знань з питань БО за допомогою Інтернету та фахової літератури, активній участі у вебінарах та семінарах, спрямованих на підвищення кваліфікації.

Керівник бухгалтерської служби виступає ключовою ланкою у взаємодії бухгалтерії з іншими технологічними підрозділами ПрАТ «ЦГЗК».

Функції керівника:

- Отримання інформації від керівників підрозділів.
- Видача розпоряджень щодо ведення БО.
- Розробка проектів наказів та видача вказівок з організації документообігу.

Розпорядження керівника бухгалтерської служби щодо БО на підприємстві є обов'язковими до виконання.

Високий рівень кваліфікації бухгалтерів та ефективна співпраця з іншими підрозділами гарантують якісне ведення БО на ПрАТ «ЦГЗК».

Рис. 2.7 наочно демонструє зв'язки бухгалтерії з іншими підрозділами ПрАТ «ЦГЗК».

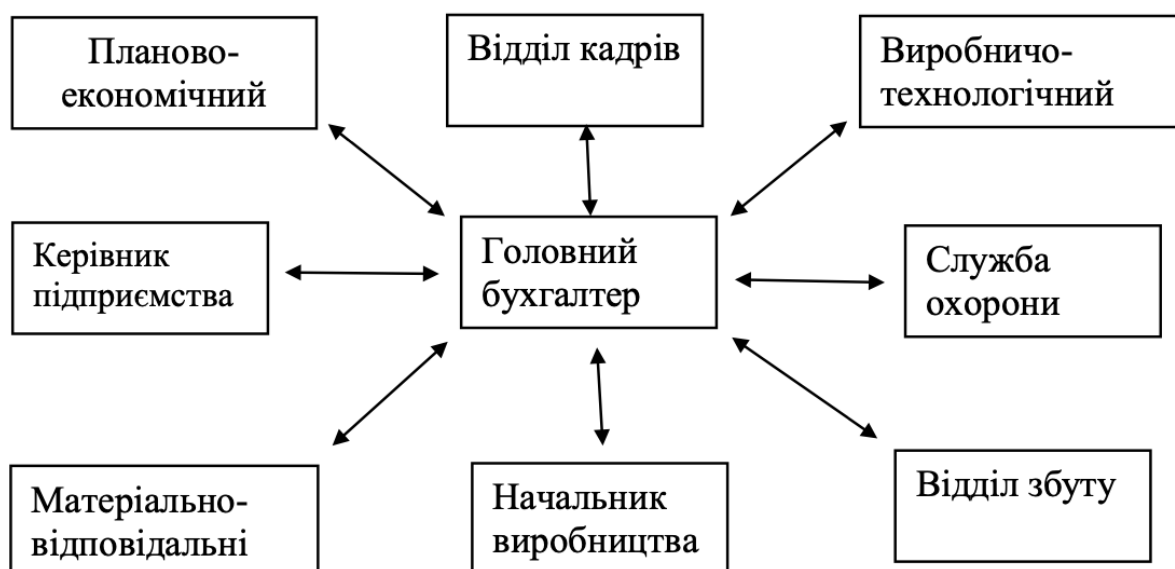

Рис. 2.7 – Залежність відділу бухгалтерії з усіма відділами підприємства

Таким чином, проаналізовано основні економічні показники господарської діяльності ПрАТ ЦГЗК, визначено його облікову політику та посадову інструкцію бухгалтера, охарактеризовано діяльність комбінату. В ході проведеного аналізу можна зробити висновки, що підприємству потрібно взяти заходів з покращення фінансового стану комбінату.

2.2 Бухгалтерський облік операцій з реалізації готової продукції на ПрАТ «ЦГЗК»

Необхідною умовою для правильного обліку ГП через операції випуску, відвантаження на всіх етапах руху є своєчасне документування таких операцій. Прийом ГП на склад зазвичай відбувається після її перевірки відділом технічного контролю.

Основні завдання обліку реалізації ГП унаочнено на рис. 2.8.

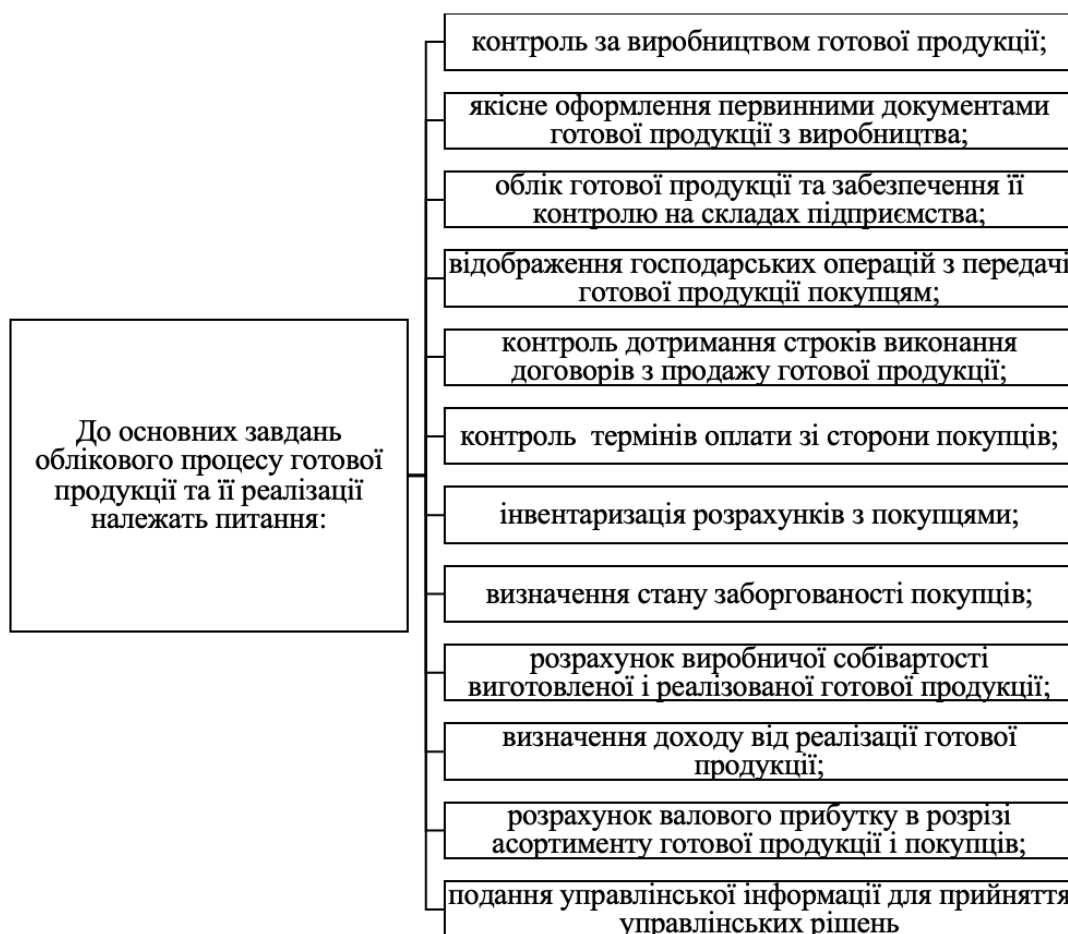

Рис. 2.8 – Завдання облікової реалізації ГП

Відслідковуючи кожну стадію реалізації ГП, підприємство може ефективно контролювати цей процес, виявляти можливі проблеми та приймати вчасні управлінські рішення для їх вирішення.

Кожна стадія реалізації відображається в БО і дозволяє збалансувати ДХ та ВР, що є основою для визначення ФР підприємства. Стадії реалізації ГП візуалізовано на рис. 2.9.

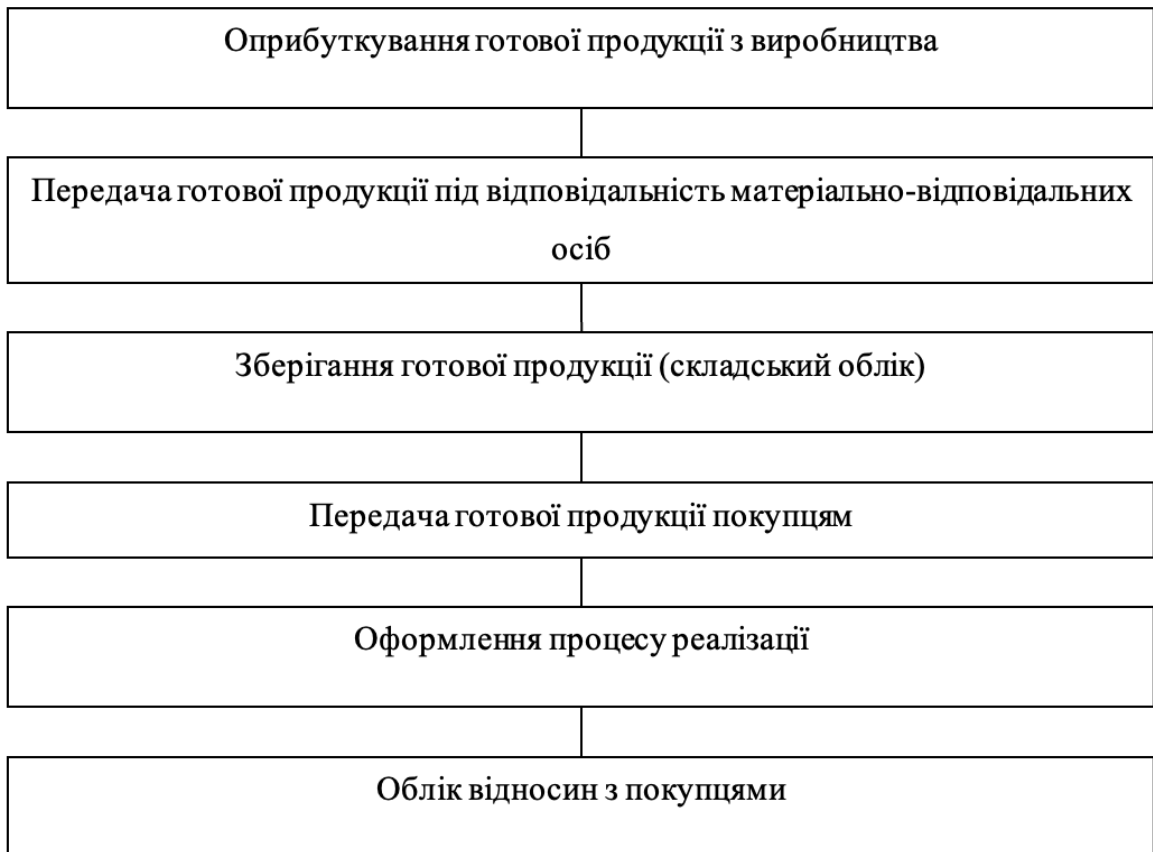

Рис. 2.9 – Етапи руху ГП в процесі реалізації

Таким чином, проходження всіх етапів реалізації важливо для точного БО та ефективного управління ГП.

Документування ГП розпочинається зі заповнення первинних документів про випуск ГП. Передачу ГП з цеху на склад компанії заповнюють у приймально-здавальних накладних, окремо для ГП і напівфабрикатів власного виробництва, залежно від типу продукції. У відповідних випадках до цих документів можуть додаватись акти приймання ГП від представників замовника або акти технічного випробування ГП.

Для внутрішнього переміщення МТ може використовуватися Накладна-вимога на відпуск МТ (форма № М-11).

Приймання ГП оформлюється приймальними актами, які складаються в двох примірниках: перший залишається на складі та є фундаментом для БО, а другий примірник з підтвердженням прийняття ГП завідувачем складу повертається цеху-виробнику.

Відвантаження ГП здійснюється відділом збуту відповідно до умов договорів поставки. Для оформлення відвантаження використовуються: наказ-накладна – є наказом складу на відпуск або відвантаження ГП покупцям, накладна - використовується у випадках, коли не потрібне оформлення наказу складу.

Існують ситуації, коли ГП доставляється покупцеві залізничним або водним транспортом, у такому разі експедитор підприємства, відповідальний за ВВ, підписує видаткові документи при отриманні товару. Після ВВ він представляє квитанцію про ВВ разом з накладними залізничною або пароплавства для підтвердження. У разі вивезення ГП автотранспортом складається ТТН зазвичай у чотирьох примірниках.

На основі видаткового документа бухгалтер складає дозвіл (перепустку) на вивезення ГП з території організації та, якщо раніше це не було зроблено, виписує рахунок-фактуру.

Облік ГП на складах ведеться у натуральному виразі, подібно до обліку МТ. Кожній позиції ГП відповідає картка складського БО або відповідні книги. Масову ГП можна обліковувати на загальних картках з індивідуальними номерами. МВО робить записи за прибутковими та видатковими документами, оновлюючи залишки ГП. Бухгалтерія регулярно перевіряє документацію та записи. Інвентаризація проводиться періодично. Кожного місяця завідувач складу складає відомості залишків або вносить їх до книги залишків.

Вся інформація про ГП знаходиться на рах. 26, який має аналогічну назву. За дебетом цього рахунку фіксується прихід ГП за собівартістю. Сума різниць між фактичною виробничою собівартістю ГП та її вартістю за обліковими

цінами, яка відноситься до ВВ продукції, відображення яких видно за кредитом цього рахунку.

Розглянемо приклад обліку ГП.

Протягом місяця на підприємстві у цеху були зазначені ПВР на виробництво двох видів ГП на суму 15700000 грн. Ці витрати склалися з матеріальних ПВР у розмірі 11 000 000 грн, ПВР на оплату праці на суму 2600000 грн та інших ПВР на суму 2100000 грн.

Крім того, у цьому самому місяці у цеху були понесені ЗВВ на суму 2950000 грн, що включали змінні ЗВВ на суму 1900000 грн і постійні ЗВВ на суму 1050000 грн.

Для визначення сум постійних розподілених та постійних нерозподілених ЗВВ підприємство використовує як базу розподілу ПВР, сума яких становить 20000000 грн, та суму ЗВВ за нормальною потужністю у розмірі 3000000 грн.

На основі цих умов підприємство розподілило постійні ЗВВ на дві групи - постійні розподілені та постійні нерозподілені ЗВВ (див. рис.2.7).

Табл. 2.7 – Розподіл ЗВВ

№ з/п	Показники	Сума, грн
1	База розподілу за нормальною потужністю, прямі витрати	20 000 000
2	Загальновиробничі витрати за нормальною потужністю, у тому числі:	3 000 000
2.1	змінні загальновиробничі витрати	2 000 000
2.2	постійні загальновиробничі витрати	1 000 000
3	Сума постійних загальновиробничих витрат, що припадає на одиницю бази розподілу за нормальної потужності (ряд. 2.2: ряд. 1)	$1\ 000\ 000 : 20\ 000\ 000 = 0,05$
4	База розподілу за фактичною потужністю, прямі витрати	15 700 000
5	Фактичні загальновиробничі витрати, у тому числі:	2 950 000
5.1	змінні загальновиробничі витрати	1 900 000*
5.2	постійні загальновиробничі витрати	1 050 000
6	Постійні розподілені загальновиробничі витрати (ряд. 4 × ряд. 3)	$15\ 700\ 000 \times 0,05 = 785\ 000^*$
7	Постійні нерозподілені загальновиробничі витрати (ряд. 5.2 — ряд. 6)	$1\ 050\ 000 - 785\ 000 = 265\ 000^{**}$

На наступному етапі проводиться розподіл змінних ЗВВ у розмірі 1900000 грн та постійних розподілених ЗВВ у розмірі 785000 грн, загалом 2685000 грн, між двома видами ГП, які виготовляються у цеху.

Підприємство вирішило використовувати ПВР, пов'язані з виробництвом ГП, як базу розподілу. Оскільки з загальної суми ПВР (15700000 грн, або 100 %) на виріб № 1 припадає 45,9 % ПВР, а на виріб № 2 — 54,1 %, то у такій самій пропорції на ці ЗВР (табл. 2.8).

Табл. 2.8 – Розподіл змінних ЗВР

Вироби	Прямі витрати, грн					Змінні загально-виробничі Витрати (субрахунок 911), грн.	Постійні розподілені загально-виробничі витрати (субрахунок 912), грн.	Витрати, списані за місяць на виробничу собівартість продукції, грн. (гр.5 + гр.7 + гр.8)
	Прямі матеріальні витрати	Прямі витрати на оплату праці	Інші прямі витрати	усього прямі витрати				
				Сума (гр.2 + гр.3 + гр.4)	%			
Виріб № 1	5 000 000	1 200 000	1 000 000	7 200 000	45,9 %	872 100	360 315	8 432 415
Виріб № 2	6 000 000	1 400 000	1 100 000	8 500 000	54,1 %	1 027 900	424 685	9 952 585
Усього	11 000 000	2 600 000	2 100 000	15 700 000	100 %	1 900 000	785 000	18 385 000

Згідно з таблицею 2.8, загальні ВР на виробництво ГП в цеху складають 18385000 грн. З них 8432415 грн витрачено на вир. № 1 і 9952585 грн на вир. № 2.

Також за результатами інвентаризації НЗВ на кінець місяця визначено наступне:

- Собівартість НЗВ вир. № 1 становила 512600 грн.
- Собівартість НЗВ вир. № 2 склала 623615 грн.

У цеху протягом місяця було випущено 5 003 одиниці ГП:

- Вир.№ 1: 1690 одиниць.
- Вир. № 2: 3313 одиниць.

Для визначення виробничої собівартості випущеної ГП до собівартості НЗВ на початок місяця, додаються ВР на виробництво за місяць та віднімається собівартість НЗВ на кінець місяця. Розділивши загальні ВР на кількість випущеної ГП, отримуємо виробничу собівартість одиниці ГП (див. таблицю 2.9).

Табл. 2.9 – Розрахунок собівартості ГП

Вироби	Незавершене виробництво на початок місяця, грн	Виробничі витрати за місяць, грн	Незавершене виробництво на кінець місяця, грн	Виробнича собівартість випущеної за місяць готової продукції, грн (гр.2 + гр.3 – гр.4)	Кількість випущеної за місяць готової продукції, шт.	Виробнича собівартість одиниці випущеної продукції, грн (гр.5 : гр.6)
Виріб № 1	530 185	8 432 415	512 600	8 450 000	1 690	5 000
Виріб № 2	610 030	9 952 585	623 615	9 939 000	3 313	3 000
Усього	1 140 215	18 385 000	1 136 215	18 389 000	5 003	—

Дослідимо, як можна відобразити списання ВР на виробництво ГП та відображення ГП в БО (див. табл. 2.10).

Табл. 2.10 – Відображення ВР на виробництво ГП

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
1	Відображено на початок поточного місяця незавершене виробництво, яке належить до:			
	виробів № 1	231	—	530 185
	виробів № 2	232	—	610 030
2	Нараховано протягом місяця прямі витрати, безпосередньо пов'язані з виробництвом:			
	виробів № 1	231	13, 20, 22, 47, 63, 65, 66 тощо	7 200 000
	виробів № 2	232	13, 20, 22, 47, 63, 65, 66 тощо	8 500 000
3	Нараховано протягом місяця змінні загальновиробничі витрати	911	13, 20, 22, 47, 63, 65, 66 тощо	1 900 000
4	Нараховано протягом місяця постійні загальновиробничі витрати	912	13, 20, 22, 47, 63, 65, 66 тощо	1 050 000
5	Включено змінні загальновиробничі витрати до витрат на виробництво:			
	виробів № 1	231	911	872 100
	виробів № 2	232	911	1 027 900
6	Включено постійні розподілені загальновиробничі витрати до витрат на виробництво:			
	виробів № 1	231	912	360 315
	виробів № 2	232	912	424 685
7	Включено постійні нерозподілені загальновиробничі витрати до собівартості реалізованої продукції	901	912	265 000
8	Передано випущену протягом місяця готову продукцію на склад:			
	вироби № 1	261	231	8 450 000
	вироби № 2	262	232	9 939 000
9	Відображено на кінець поточного місяця незавершене виробництво, яке належить до:			

виробів № 1	231	—	512 600
виробів № 2	232	—	623 615

Проаналізуємо іншу ситуацію Компанія продала покупцю іншій ГП наступного зразка:

- 200 штук виробу № 1 за ціною 7500 грн за одиницю, включаючи ПДВ;
- 100 штук виробу № 2 за ціною 3600 грн за одиницю, включаючи ПДВ.

Розглянемо, як підприємству відобразити ці операції з продажу ГП покупцю у БО у табл. 2.11.

Табл. 2.11 – Відображення операцій з реалізації ГП

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
1	Відображено доходи від реалізації виробів № 1 (200 шт.) (7 500 грн/шт. × 200 шт.) = 1 500 000 грн	361	701	1 500 000
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ з договірної вартості реалізованих виробів № 1 6250 грн/шт. × 200 шт. × 20 % = 250 000 грн	701	641	250 000
3	Списано собівартість реалізованих виробів № 1	901	261	1 000 000
4	Відображено доходи від реалізації виробів № 2 (100 шт.) (3 600 грн/шт. × 100 шт.) = 360 000 грн	361	701	360 000
5	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ з договірної вартості реалізованих виробів № 2 3 000 грн/шт. × 100 шт. × 20 % = 60 000 грн	701	641	60 000
6	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ з різниці між звичайною ціною продажу виробів № 2 та їх фактичною ціною продажу (3 750 грн/шт. – 3 000 грн/шт.) × 100 шт. × 20 % = 15 000 грн.	949	641	15 000
7	Списано собівартість реалізованих виробів № 2	901	262	300 000
8	Отримано оплату за раніше відвантажену готову продукцію	311	361	1 860 000
9	Віднесено на фінансовий результат суми в порядку закриття рахунків обліку доходів і витрат	701	791	1 550 000
		791	901	1 300 000
		791	949	15 000

Типові проведення у БО з продажу та іншого вибуття ГП і товарів представлено у табл. 2.12.

Табл. 2.12 – Кореспонденція рахунків при обліку реалізації ГП

№ п/п	Зміст господарської діяльності	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	Списано балансову вартість готової продукції, що реалізується	901 "Собівартість реалізованої готової продукції"	26 "Готова продукція" 27 "Продукція сільськогосподарського виробництва"

2	Списано собівартість товарів, що реалізуються	902 "Собівартість реалізованих товарів"	281 "Товари на складі" 282 "Товари в торгівлі"
3	Відображено зменшення(списання) суми торгових націнок на реалізовані товари	285 "Торгова націнка"	281 "Товари на складі" 282 "Товари в торгівлі"
4	Списано собівартість реалізованої готової продукції і товарів на фінансові результати	791 "Результат основної діяльності"	90 "Собівартість реалізації"
5	Нараховано покупцям заборгованість по оплаті за відвантажений товар	36 "Розрахунки з покупцями та замовниками"	70 "Доходи від реалізації"
6	Внесено покупцям належні до оплати суми у касу або на розрахунковий рахунок продавця в банку	30 "Каса" 31 "Рахунки в банках"	36 "Розрахунки з покупцями та замовниками"
7	Відображено отримання векселя від покупця в рахунок забезпечення оплати за відвантажений йому товар у майбутньому	162 "Довгострокові векселі одержані" 34 "Короткострокові векселі одержані"	36 "Розрахунки з покупцями та замовниками"
8	Внесено покупцем належні до оплати суми у касу або на розрахунковий рахунок продавця у банку в рахунок погашення раніше виданого векселя	30 "Каса" 31 "Рахунки в банках"	162 "Довгострокові векселі одержані" 34 "Короткострокові векселі одержані"
9	Відображено суму податкового зобов'язання, яке виникло за результатами проведеної реалізації (за умови, що продавець є платником ПДВ)	70 "Доходи від реалізації"	64 "Розрахунки за податками й платежами"
10	Віднесено суму доходу від реалізації за вирахуванням ПДВ на фінансові результати	70 "Доходи від реалізації"	791 "Результат основної діяльності"
11	Відображено отримання збитку за результатами реалізації готової продукції і товарів	79 "Фінансові результати"	44 "Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)"
12	Відображено отримання збитку за результатами реалізації готової продукції і товарів	44 "Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)"	79 "Фінансові результати"
13	Відображено вартість товарів спрямованих на здійснення капітальних інвестицій з метою створення основних засобів і нематеріальних активів	15 "Капітальні інвестиції"	28 "Товари"
14	Списано на витрати виробництва готову продукцію і товари	23 "Виробництво"	26 "Готова продукція" 27 "Продукція сільськогосподарського виробництва" 28 "Товари"
15	Відображено суму уцінки готової продукції і товарів	946 "Втрати від знецінення запасів"	26 "Готова продукція" 27 "Продукція сільськогосподарського виробництва" 28 "Товари"

Так як при реалізації ГП підприємство має отримати ДХ, ПКУ [11] регулює систему оподаткування ДХ від реалізації ГП підприємства в частині об'єктів деяких податків. На рис. 2.10 відображено які саме податки пов'язані з ГП.

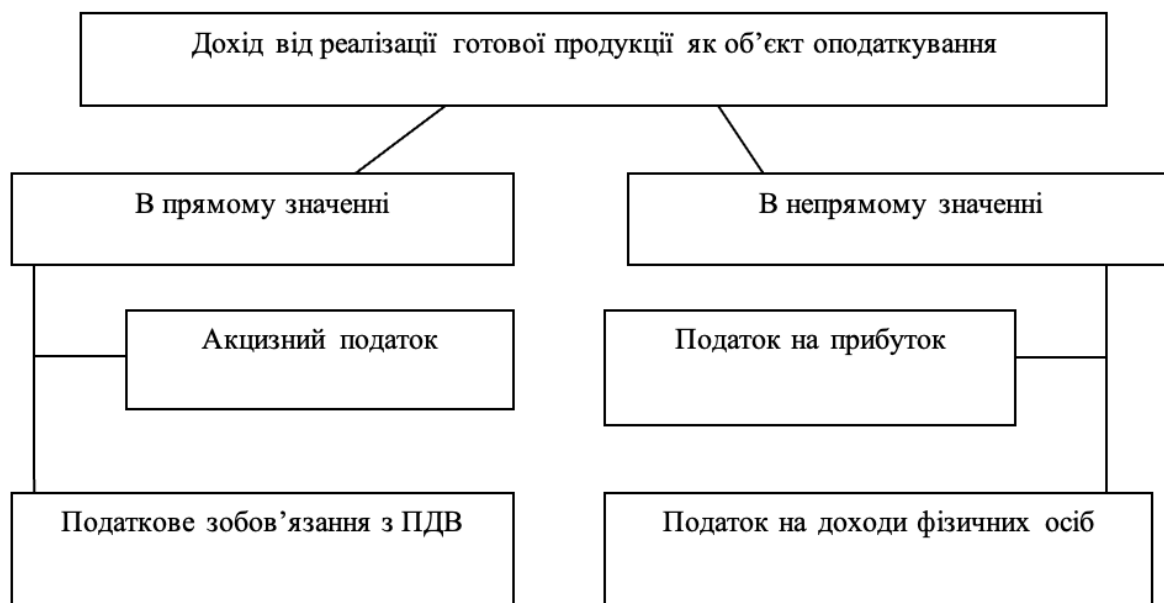

Рис. 2.10 – ДХ від реалізації ГП як об'єкт податків

Підвищена увага до бухгалтерської ФЗ стає наслідком значного значення інформаційного забезпечення для управлінських рішень. ФЗ виступає основним джерелом інформації про стан активів, фінансову ситуацію та результати діяльності підприємства протягом звітного періоду.

Інформація про ГП міститься в різних формах ФЗ підприємств, основною з яких є форма №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)».

Залишки ГП у балансі віддзеркалюються за фактичною виробничою собівартістю у розділі 2 «Оборотні активи», код рядка – 1103.

У рядку 1125 «ДЗ за товари, роботи, послуги» відображається сума боргів, яку мають покупці або замовники за отриману від підприємства ГП (крім боргів, забезпечених векселем). При підсумку балансу, ЧРВ включається, що розрахована шляхом вирахування суми РСБ з ДЗ.

У випадку, якщо організація здійснювала продажі ГП за передоплатою, у балансі відображаються ЗБ підприємства. Дані для відповідного рядка беруться з кінцевого сальдо рахунку 681.

У формі №2 «Звіт про ФР» відображаються всі доходи і витрати, що виникли протягом звітного періоду в результаті виробництва та реалізації ГП.

При реалізації ГП підприємство обов'язково враховує її СБ. Ця інформація відображається у статті 2050 «СРП» Звіту про ФР.

Визначення доходів від реалізації та СРП дозволяє розрахувати ВПР або збиток. Отриманий результат має відповідати даним рахунку 791, і дані вносяться до рядку 2090, якщо буде ВПР, або 2095, якщо буде збиток.

Інформація про реалізацію ГП також відображається у другому розділі Звіту про ФР – «Елементи операційних витрат». Важливо зазначити, що до цього розділу не включаються витрати, які вже були враховані у СРП, виробленої компанією.

Оскільки реалізація ГП призводить до надходження грошових коштів від покупців, ця інформація знаходить відображення у формі №3, а саме у першому розділі.

Додаткова інформація про ГП міститься у формах №5 «Примітки до річної ФЗ». В ній надана інформація про реалізацію ГП, структуру доходів від реалізації за видами продукції.

Таким чином, з'ясовано, що інформація про ГП висвітлюється майже в усіх формах ФЗ.

2.3 Проблеми обліку готової продукції та шляхи її удосконалення

Облік ГП є важливою складовою фінансової системи будь-якого підприємства. Його правильне ведення дозволяє забезпечити точне визначення фінансового стану компанії, ефективно керувати виробничим процесом та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Проте, існують певні проблеми, які можуть ускладнити процес обліку ГП.

Недостатня чіткість економічної сутності даного поняття у контексті практики викликає проблеми в обліку та оцінці. По-перше, не всі підприємства

розуміють що входить до складу ГП. Тому, запропоновано збільшити ознаки класифікації ГП (табл. 2.13).

Табл. 2.13 – Рекомендована класифікація ГП

Класифікаційна ознака	Різновиди
За формою	- готова продукція, що має уречевлену форму - готова продукція, що має форму результату роботи або послуги
За ступенем готовності	- готова продукція - напівфабрикати - незавершене виробництво
За конструкторською і технологічною складністю	- проста - складна (основна, побічна, супутня)
За відповідністю до технічної документації	- готова продукція - брак (виправний, остаточний)
За суб'єктом використання	- для відпуску на сторону - для споживання на підприємстві
За матеріальним складом	- з власних матеріальних ресурсів - з давальницької сировини
За ступенем реалізації	- валова - реалізована (продана)
За фактом попереднього випуску	- порівняна - незрівнянна

Вищезазначена класифікація дозволить приймати ефективні управлінські рішення стосовно ГП.

В плані рахунків для обліку ГП, яка характеризується кількісними показниками, передбачено рахунок 26. ГП оцінюється за фактичною СБ виготовлення, але оскільки фактична СБ може бути визначена тільки після збирання всіх витрат, потрібно вести щоденний облік наявності та руху ГП для визначення її вартості. Під час організації обліку ГП важливо визначити її характер, і для цього її групують за формою, ступенем готовності і технологічною складністю.

Відсутність інформації про обсяги ГП ускладнює планування господарської діяльності. Запропоновано додати графи до «Журналу реєстрації господарських операцій» для відображення надходження та вибуття ГП, що забезпечить достовірну оцінку за стандартами обліку та розширить коло користувачів. Автоматизація процесів обліку реалізації та складського обліку дозволить контролювати платежі від покупців, спростить обчислення

податкового ЗБ, а також оптимізує розподіл витрат. Умови сучасності вимагають уваги до можливостей автоматизації розрахунків та продажів через Інтернет.

Основні проблеми обліку ГП візуалізовано на рис. 2.10.

Рис. 2.10 – Ключові проблеми обліку ГП

Спрощення обліку ГП на промислових підприємствах можна досягти шляхом ведення більш деталізованого БО за видами цієї продукції, як вказують Яровенко Т.С. та Чернова А.І. [15]. На рис. 2.11 вказано запропоновані субрахунки ГП.

Рис. 2.11 – Рекомендовані субрахунки для рахунку 26

У табл. 2.13 відображено приклад використання даних субрахунків.

Табл. 2.13 – Приклади господарських операцій по ГП

Операція	Проведення
Якщо підприємство виготовляє напівфабрикати для продажу (тобто побічну продукцію)	Дт 263 «Побічна продукція» Кт 25 «Напівфабрикати».
Якщо готова продукція використовується власним підприємством	Дт 20 «Виробничі запаси» Кт 262 «Готова продукція».

Підсумовуючи все вищезазначене, запропоновано наступні заходи: розмежування ВР на збут і маркетингові ВР; використання безготівкових розрахунків з покупцями, таких як попередня оплата та акредитиви; впровадження логістичних методів управління випуском та збутом; встановлення системи внутрішнього аудиту; деталізація обліку ГП через введення нових субрахунків для контролю додаткових фінансових потоків.

ВИСНОВКИ

Таким чином, ГП включає в себе вироби, які вже оброблені, випробувані, приймані та укомплектовані згідно з умовами договорів і відповідають встановленим стандартам. Ця ГП готова для відправлення на склад або передачі замовнику. У виробничому процесі всі складові, такі як сировина та МТ на різних етапах обробки, утворюють незавершене виробництво.

ГП класифікується за різними критеріями, включаючи форму (результати робіт або матеріалізовані об'єкти), ступінь готовності (повністю готова, НФ, незавершена) та технологічну складність (проста або складна).

Для обліку виготовленої ПД використовуються рахунки 26 та 27, які вказують на господарські засоби. Процес випуску ПД з виробництва і передачі на склад супроводжується відповідними документами, такими як накладні, відомості, акти приймання, які містять відомості про продукцію, включаючи дату, шифр цеху, найменування, номер та кількість виробів.

ГП на складі реєструється у відомостях та картках складського обліку у кількісному вираженні. Організація кількісного обліку ГП може мати два варіанти: з використанням сортових карток складського обліку або безкартковим методом.

Для аналітичного обліку приймання та видачі ГП використовуються прибуткові та видаткові документи. Цей облік проводиться за видами ГП та місцями зберігання. Він може відображати ці продукти за обліковими цінами, і в реєстрах можуть бути відзначені відхилення між фактичною виробничою СБ та їхньою вартістю за обліковими цінами.

Для систематизації інформації про ГП підприємства використовується рахунок 26. На цьому рахунку за дебетом відображається прибуття ГП з власного виробництва. При списанні ГП з рахунку 26, сума відхилень фактичної виробничої СБ від вартості за обліковими цінами, яка стосується цієї ПД, обчислюється у відсотках. Цей відсоток визначається як відношення відхилень

залишку ГП на початок місяця та відхилень за місяць по ПД, яка здається на склад, до вартості ПД за обліковими цінами.

Сума відхилень фактичної виробничої СБ ГП від її вартості за обліковими цінами, що стосується реалізованої ПД, відображається за кредитом рахунку 26, а також за дебетом відповідних рахунків. Аналітичний облік ГП ведеться в залежності від її видів.

Система автоматизованої обробки економічної інформації, що включає в себе облік ГП та її реалізації за допомогою робочих місць бухгалтера, виконує широкий спектр завдань, які пов'язані із функціями інших робочих місць та загальною інформаційною системою.

Робоче місце бухгалтера з обліку ГП, її відвантаження та реалізації може бути організоване за принципом з трьох рівнів в залежності від конкретних потреб.

Особливу вагу при впровадженні автоматизованого процесу обліку ГП та її реалізації має можливість бухгалтера отримувати довідкову інформацію. За допомогою доступу до інформаційної бази даних бухгалтер може отримати необхідну інформацію для контролю або перевірки на екрані або за допомогою друкувального пристрою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Особливості формування обліку готової продукції на підприємствах http://www.vtei.com.ua/konfa/27_03/3/20.pdf
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» від 20.10.1999р. №246. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>
3. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підруч. для студ. спец. «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. - 7-ме вид., доп. і перероб. / Ф.Ф. Бутинець. - Житомир: Рута, 2006. - 832 с.
4. Вороніна В.Л. Особливості документального відображення руху готової продукції / В.Л. Вороніна, В.В. Черниш // Кримський економічний вісник. - 2013. - Частина I. - 277 с.
5. Амбівалентність і мімікрія облікової теорії [Текст]: монографія / Г. П. Журавель, В. Б. Клевець, В. М. Олійничук, П. Я. Хомин ; за ред. П. Я. Хомина. - Тернопіль : ТНЕУ, 2016. - 474 с.
6. Кожинов В.Я. Основы бухгалтерского учета. Електронний ресурс. - Режим доступу: <http://refdb.ru/look/2831079.htm>
7. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік : підручник / О.В. Лишиленко. - 3-тє вид., перероб і допов. - К. : ЦНЛ, 2009. - 670 с.
8. Огійчук М.Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами : підручник / М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, М.І. Беленкова та ін. - 6-те вид., перероб. і допов. - К. : Алерта, 2011. - 1042 с.
9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV (зі змінами від 06.02.2015 р. № 1702-18) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
10. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і гос-подарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 (зі

змінами від 18.03.2014 р. № z0341-14) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

11. План рахунків бухгалтерського обліку підприємств, організацій та установ: Наказ Міністерства фінансів України від 09.12.2011 р. № 1591 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>.

12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 (зі змінами від 09.08.2013 р. № z1242-13) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.

13. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: [підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладах] / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: Рута, 2009. – 912 с.

14. Бабич В.В., Сагова С.В. Фінансовий облік (облік активів): [навч. посіб.] / В.В. Бабич, С.В. Сагова. – К.: КНЕУ, 2006. – 282 с.

15. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: [навч.-практ. посіб.] / Н.І. Верхоглядова [та ін.]. – К.: ЦУЛ, 2010. – 536 с.

16. Заокіпна Н.С. Удосконалення обліку готової продукції та її реалізація / Н.С. Заокіпна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/zaokipna-ns-udoskonalennya-obliku-gotovoyi-produktsiyi-ta-yiyirealizatsiyi>.

17. Сопко В. Бухгалтерський облік: [навч. посіб.] / В. Сопко; 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2000. – 578 с.

18. Бухгалтерський фінансовий та податковий облік: [навч. посіб.] / Є.Ю. Шара, О.М. Андрієнко, Л.І. Жидеєва. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 424 с.

19. Яровенко Т.С., Чернова А.І. Удосконалення методології бухгалтерського обліку готової продукції / Т.С. Яровенко, А.І. Чернова // Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка». – 2013. – № 7 (2). – С. 195–200.

20. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси»: [Електронний ресурс], Офіційний сайт Міністерства фінансів України. - Режим доступу: <http://www.mmfm.gov.ua/file/lhik/364245/file/ias-02.pdf>

21. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 41 «Сільське господарство»: [Електронний ресурс]. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. - Режим доступу: <http://www.mmfm.gov.ua/file/lmk/364273/file/ias-41.pdf>

22. Голов С.Ф., Костюченко В.М. Бухгалтерський облік та (фінансова звітність за міжнародними стандартами. - 3-тє вид., перероб. і доп. - Х.: Фактор, 2013. - 1072 с.

23. Жолнер ІВ. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами - 2012: [Електронний ресурс]: Українські підручники. – Режим доступу: http://pidruchniklws/10500902/buhgaltersldy_oblik_ta_audit/zapasi